

2, 1. 4, 1. 19, 27, 1. VS. 21, 22. 41. 56. TS. 2, 1, 2, 2. 4, 5. ÇAT. Br. 1, 1, 4, 14. 2, 5, 3, 18. TAITT. Br. 3, 1, 1, 9. KĀND. Up. 4, 5, 1. Bhāg. P. 1, 14, 19. Am Ende eines adj. comp. f. श्रः गावो नष्टर्षभा इव R. 6, 94, 2. Nach MAHABH. zu VS. 18, 27: *junger Stier*. Mit Thiernamen zusammengesetzt bezeichnet शषभ *das männliche Thier*: श्रजर्षभं Bock ÇAT. Br. 5, 2, 1, 21. 24. — b) *der Stier*, als das Haupt der Heerde und eine Zierde unter den Thieren überh., ist ein Bild für *das Beste und Edelste seiner Art*: क्षीणामृषभः R. 3, 19, 34. शषीणामृषभः Bhāg. P. 2, 4, 22. 6, 43. 3, 2, 9. ततो नियुक्ताः पशवो यथाशास्त्रं मनीषिभिः ॥ तं तं देवं समुदिश्य पत्तिपाशं यथाविधि ॥ शषभाः शास्त्रपठितास्तथा जलचराश्च ये ॥ MBh. 14, 2636. पतंगाः पत्तिपाशैव तथा वनचराश्च ये ॥ नानासरीसृपाश्चैव नानाषड्यः प्रकल्पिताः ॥ शषभाः सर्व एवेति नियुक्ताः शास्त्रतस्तथा ॥ R. 1, 13, 33. सा (देवकी) ताम्यामृषभाभ्यां वै पुत्राभ्यां शुश्रूषे ऽधिकम् HARIV. 9067. य-शकुन्तामृषभो विश्वरूपः TAITT. Up. 1, 4, 1. Gewöhnlich in comp. mit dem Gattungsbegriff gaṇa व्याघ्रादि zu P. 2, 1, 56. AK. 3, 2, 8. TRIK. H. 1440. an. 3, 452. MED. bh. 12. पुरुषर्षभ N. 11, 7, 8. 12, 65. 20, 21. R. 3, 20, 30. ब्राह्मणर्षभ MBh. 13, 111. राजर्षभ N. 12, 60. पार्थिवर्षभ 10. भरतर्षभ Hip. 1, 17. वानरर्षभ R. 1, 1, 69. वागृषभ ein Held in der Rede: पठन्दिज्ञो वागृषभमयीयात् 96. — c) *die zweite Note der indischen Tonleiter* AK. 1, 1, 3, 4. H. 1401. an. 3, 451. MED. bh. 11. ÇIKSHĀ 12. KĀNDAS in Verz. d. B. H. 100, 21. GARBHOP. in Ind. St. 2, 67. नाभिमूलाद्यदा वर्णा उत्थितः कुरुते धनिम् ॥ वृषभस्येव निर्याति हेल्या शषभः स्मृतः ॥ SAMGĪTADĀMODARA im ÇKDra.; vgl. Vjāpi zu H. 1401. — d) *Ohrhöhle* H. an. 3, 452. MED. bh. 11. — e) *Schwanz eines Ebers*, कोलपुच्छ (bed. auch *Fischreiter*) H. an. — f) *Schwanz eines Krokodils* MED. — g) *N. einer Heilpflanze* (vgl. शषभक) H. an. MED. Suçr. 2, 207, 1. — h) *N. eines Antidotons* Suçr. 2, 276, 7. — i) *N. einer Feter* (एकाक्षः) शषभगोसैवो KĀTJ. ÇR. 22, 11, 3. MAÇ. S. 5, 5 in Verz. d. B. H. 73. — k) *N. pr. eines Königs der Çvikna* ÇAT. Br. 12, 8, 7. 13, 5, 2, 15. eines Nachkommen des Viçvāmitra und Verfassers von RV. 3, 13, 14. 9, 71. des angeblichen Verfassers von 10, 166. eines Büssers MBh. 3, 9975. 2, 442. eines Nāga 1, 2158. eines Fürsten, eines Sohnes von Nābhi und Meru, VP. 163. eines Sohnes von Kuçāgra 435. eines der 7 Rshi im 2ten Manvantara 261. des 1sten Arhant's der gegenwärtigen Avastarpiṇī, eines Sohnes von Nābhi und Marudevā (wofür oben Meru; vgl. VP. 163 und N. 7 ebend. Soll in Koçalā geboren sein COLEBR. Misc. Ess. II, 208; in Kōçalā wird MBh. 3, 8152 ein Tīrtha शषभ erwähnt; vgl. auch शषभघ्न) H. 26. fgg. an. 3, 451. eines Affen R. 4, 41, 4. 6, 22, 3. 38, 40. eines Volkes VARĀH. BRH. S. 14, 15 in Verz. d. B. H. 241. — l) *N. eines Berges* MBh. 1, 8163. HARIV. 12814. LANGL. I, 506. KATH'S. 26, 65. VP. 169, 180, N. 3. eines Tīrtha MBh. 3, 8152. — 2) f. शषनी a) *Mannweib, ein Weib mit einem Bart u. s. w.* — b) *Wittve* (wegen der zwitterhaften Stellung in der Familie). — c) *N. zweier Pflanzen*, प्रकृषिन्वी (*Carpopogon pruriens* Roxb.) und शिराला oder सिराला H. an. 3, 453. MED. bh. 12. — Von 1. शर्ष insofern *der Stier Befruchter* der Heerde ist; vgl. वृषभ, das sich zu शषभ verhält wird वर्ष zu शर्ष.

शषभक (von शषभ) m. N. einer Heilpflanze, eines Bestandtheils des अष्टवर्ग Suçr. 1, 137, 5. 140, 8. 2, 21, 7. 38, 7.

शषभकूट (श्र° + कू°) m. N. pr. eines Gebirges (s. हेमकूट) MBh. 3, 9975.

शषभगजविलसित (श्र° - गज + वि°) n. Name eines Metrums (4 Mal — — — — —, — — — — —) COLEBR. Misc. Ess. II, 162 (XI, 1).

शषभतरु (von शषभ) m. kleiner Stier P. 5, 3, 91.

शषभदार्पिन् (श्र° + दा°) adj. einen Stier schenkend AV. 9, 4, 20.

शषभद्वीप (श्र° + द्वीप) m. N. pr. einer Localität MBh. 3, 8138.

शषभघ्न (श्र° + घ्न) m. 1) ein Beiname Çiva's. — 2) N. pr. eines Arhant (vgl. u. शषभ 1, k) H. an. 3, 11. MED. ġ. 36. Vgl. H. 47. fg.

शेषि m. Up. 4, 121. 1) *Sänger heiliger Lieder, Dichter*; so heissen alle, welche einzeln oder in Chören für sich oder für Andere in kunstreicher Rede und Gesang zu den Göttern rufen, also insbes. *die priesterlichen Sänger*, welche diese Kunst zu ihrem Beruf machten. श्रमिः पूर्वैर्भिर्हविर्भिरिड्यो नूतनैरुत RV. 1, 1, 2. शषीणां च स्तुतीरुपं यज्ञं च मानुषाणाम् 84, 2. स शषिर्वचस्पयो 4, 36, 6. गीर्भिर्विबुधैर्गुणतामृषीणाम् 6, 44, 13. अन्वेन विप्रा शषयो मदति 1, 162, 7. (वाचम्) अन्वेविन्दन्विषिषु प्रविष्टाम् 10, 71, 3. शषिर्विप्राणां मरुषो मृगाणाम् 9, 96, 6. शषिमवथ सामविप्रम् 5, 54, 14. श्रभि ब्रह्माणि चत्ताये शषीणाम् 7, 70, 5. 1, 189, 8. 4, 50, 1. 5, 75, 1. 6, 34, 1. इन्द्रा वरुणा यदृषिभ्यो मनीषो वाचो मतिं श्रुतमदत्तमथै VĀLAKH. 9, 6. यत्र शषयो जग्मुः प्रथमज्ञाः पुराणाः VS. 18, 52. 15, 10. शषिमार्षयम् 7, 46. AV. 4, 6, 12. 23, 5. 10, 8, 3. So heissen z. B. Kutsa RV. 1, 106, 6. Atri 117, 3. Rebha 117, 4. Agastja 179, 6. die Kuçika 3, 53, 10. Vasishtha 7, 33, 13. Vjaçva 8, 23, 16. u. s. w. शेषिः शास्त्रकृदाचार्यः TRIK. 3, 2, 12. a) Diese alten Sänger erscheinen in der Erinnerung späterer Geschlechter als die Heiligen der Vorzeit. Die alte Zeit ist die Zeit der Rshi, wie es anderswo eine Zeit der Heroen, der Erzväter u. s. w. giebt. Sie bilden im mythischen Weltssystem eine besondere Klasse von Wesen, z. B. AV. 10, 10, 26 werden aufgezählt: Götter, Menschen, Asura, Väter, Rshi. ÇAT. Br. 14, 4, 2, 21. KĀTJ. ÇR. 4, 14, 27. शषयो वै सरस्वत्या सत्त्वमासत AIT. Br. 2, 19. 1, 27. ÇAT. Br. 4, 6, 9, 23. पत्कामा वा एत शषयो जुहुवुः स एभ्यः कामः समार्थ्यत 1, 6, 2, 7. सात्तात्कृतधर्माणा शषयो बभूवुः Nir. 1, 20. देवर्षिपितृसेवित M. 11, 210. 2, 176. शषयः पितरो देवा भूतान्यतिथयस्तथा 3, 80, 81. देवान्पृथ्मिन्पृथ्वा पितृन्गृह्याश्च देवताः 117. शषिभ्यः पितरो जाताः 204. 194. नाम्ना स्वतृपभावो हि भोभाव शषिभिः स्मृतः 2, 124. 154. 5, 1. 10, 72. BHAG. 10, 13. 11, 15. Suçr. 1, 139, 2. — b) Sie sind die Verfasser der in den Veda aufbewahrten Lieder und Sprüche (यस्य वाक्यं स शषिः RV. ANUKR. Nir. 7, 1) und der Ausdruck: ein Rshi sagt heisst so v. a. es steht im heiligen Text. एवमुच्चाचैरभिप्रयिर्षीणां मन्त्रदृष्टयो भवति Nir. 7, 3. एतदपिः पश्यन्मयून्वाच AIT. Br. 2, 25. तदप्येतदपिपोक्तम् 8, 26. ÇAT. Br. 10, 4, 4, 9. 1, 7, 4, 4. 2, 3, 3, 6. 5, 1, 4. 6, 1, 1, 1. RV. PĀR. 16, 10. शषिवचनं वेदः Suçr. 1, 148, 1. तथैव वेदानृषयस्तपसा प्रतिपेदिरे M. 11, 243. शषिभिर्बहुधा गीतं कुन्देभिर्विबुधैः पृथक् BHAG. 13, 4. शषयो मन्त्रदृष्टो वसिष्ठादयः P. 4, 1, 114, Sch. Daher = वेद TRIK. 3, 3, 435. H. an. 2, 558. MED. sh. 6. Geradezu für mन्त्र steht das Wort P. 3, 2, 186. 4, 4, 96. शषिमुख der Anfang eines Rshi d. i. des von ihm verfassten Maṇḍala im RV. PĀR. GĀH. 2, 10 in Z. d. d. m. G. VII, 338. — c) सप्त शषयः, सप्तशषयः oder सप्तर्षयः (P. 2, 1, 50, Sch.) sieben Rshi — eine unbestimmte Vielheit — sind die